

• Oprava harmonia

Oprava harmonia je téměř u konce. Opravený nástroj z dílny pana Křivánka v České Lípě na začátku února přivezl opět **Robert Janata** – díky ☺

V sobotu 15. 2. jsme se pak sešli v kostele, kde všichni naši spolčovní hudebníci si měli možnost nástroj vyzkoušet.

Pan Křivánek ještě dorazí k nám doladit naše poslední připomínky a Vy se již můžete těšit třeba na letošní NOC kostelů, kde si harmonium budete moci prohlédnout, poslechnout a třeba také vyzkoušet.

Děkujeme paní **Romaně Jandové**, která pro nově opravené harmonium umně zhotovila ochranný plátěný kryt ☺

Co chystáme?

• Novoveský Masopust 2014

V sobotu 1. března 2014 od 11.00 hodin se na prostranství u obecního úřadu za spolupráce obce, NOSu a místního Sdružení dobrovolných hasičů uskuteční letošní masopust.

Letos začínáme o trochu dříve, abychom Vám ušetřili starosti s přípravou oběda. Bude pro Vás připravena tradiční masopustní kuchyně – Papouškův zabíjačkový guláš a knedlíčková polévka, dále uzené, jitnice a jelítka – ohřáté i osmahlé na grilu, nesmí chybět tmavá i světlá tlačěnka, oblíbené masopustní koblihy nebo také párek v rohlíku. K dispozici bude i tradiční hasičský gril a oba spolčové výčepy.

Jste srdečně zváni, více v pozvánce na první straně.

Stejně jako vloni přidávám pro inspiraci ještě něco k zapomenuté masopustní tradici:

Čas oslav (regionálně nazývaný fašank, končiny či ostatky) označuje období od Tří králů do Popeleční středy. Název Popeleční středa pochází ze zvyklosti pálit palmy či kočičky, kdy se vzniklý popel používal při bohoslužbě. Věřící jím jsou znamenáni na čele a připomínají si tak vlastní smrtelnost. Písemné doklady o masopustních oslavách spadají do 13. století, avšak kořeny fašanku můžeme najít v pohanských rituálech a slavnostech, jakými byly řecké a římské slavnosti lásky, smíru a plodnosti) a bakchanálie (oslavly k počtě boha vína a úrody Dionýsa). Příchod slunce, síly a plodnosti se náležitě vítal a předznamenával tak i tradici zvanou MASOPUST. Jak tyto oslavy probíhaly?

Od brzkého rána se na určeném místě scházejí jednotliví členové masopustního průvodu, aby se stihli převléknout a nalíčit do konečné podoby své maškary. I když bývá složení masek v průvodu ovlivněno regionem a dobou, tradiční masky, které mají svoji symboliku a funkci, se zpravidla vyskytují v průvodu vždy. Často také muži oblékají kostýmy ženské a naopak. Masky byly rozmanité a závisely na vtipu a šikovnosti mládenců. Bývalo však i několik masek tradičních.

Vůdčí postavou průvodu bývá tzv. **Laufer**, kterého představoval chytrý, pohodový a sošný mládenec. Na první pohled ho bylo možné rozpoznat díky overalu, který byl hustě pošíť pestrými odstřížky látek. Ve stejném provedení měl i špičatou čepici. Laufer popoháněl průvod praskáním biče a velel celému průvodu. Usměňuje ho a snaží se udržet zábavu. Tato postava oficiálně žádá starostu či primátora o svolení maškarní obchůzky a domlouvá návštěvu maškar v jednotlivých staveních.

Ženich a nevěsta nesměli v průvodu chybět. Během masopustu se totiž obvykle konaly svatby. Když se nevěsta vdávala počestná, za 9 měsíců porodila dítě (*do období zemědělského klidu a mohla dodržet šestinedělí, aniž by pracovala*). Maškaru ženicha hrál útlý mladík jemného a tichého vystupování. Jeho protějšek – nevěsta byl chasník větší výšky i váhy náležitě vycpaný na těch správných místech. Nevěsta dělala ženichovi ostudu - jedla, pila a veselila se v každém stavení.

Nezbytnou součástí průvodu byli **VOJÁCI** nebo **TURCI**. Turci chodívali čtyři, dva modří a dva červení. Na hlavách nosili vysoké čepice opatřené barevnými pentlemi a papírovými růžemi. Do rytmu hrané písničky měli pospolu tančit. V některých regionech brávali k tanci ženské osazenstvo domácnosti, s nimiž tančili obřadní tanec „konopnice“. Čím výše tanečnice při tomto tanci vyskočí, té výšky dosáhne konopí v nadcházející úrodě.

RAS mívá kolem pasu věnec buřtíků, lékařskou kabelu, oděv z kůží zvířat, čepce zdobený peřím. Ras býval hospodářem nebo hospodyní přivolán, aby uzdravil zvířata nebo k jejich porážce. Sbíral po vsi zaběhnuté psy a jiná zvířata. Nabízí kobyly a ptá se po stavu zvířat ve stavení.

KOBYLA byla jednou z nejčastějších postav, byť její osud o masopustu je neslavný. Během průvodu kobyliku v každém stavení nabízí k prodeji **ras**, a když jí nikdo z hospodářů nekoupí – bývá poražena. Kobylce je před porážkou předcítán rasem nebo sudím vtipný výčet lotrovin, které během roku prováděla. Ve čtených anonymních prohrěšcích bývají zahrnuty činy místních obyvatel nebo představitelů obce.

SMRTKA straší děti, asistuje během poprav kobyly, značí blížící se konec zimy.

Postava **MEDVĚDA** má symbolický význam. Medvědovi se přisuzovaly magické vlastnosti plodnosti, které mohly být přeneseny na ženy i celé hospodářství. Při každé zastávce si proto s medvědem musela zatancovat hospodyně či svobodná děvčata. Medvěd kolem něžného pohlaví poskakoval, strkal do nich, líbal je, válel se s nimi ve sněhu a tropil další rozvornosti. Někdy býval medvěd obalen hrachovinou a tu mu děvčata z kožichu „kradla“. Hrachovina se pak dávala do hnízda drůbeží, aby vyvedla hodně mláďat. Medvěda vodil na provaze **MEDVĚDÁŘ** nebo Žid.

Postava představující **ŽIDA** byla výtvarně velmi zajímavá. Tmavý dlouhý svrchník byl pošit pruhy látek, kůží a kožešin, peřím, penízky nebo jinými cetkami. Obličej pokrývala plstěná nebo soukenná maska s velkým zobákovitým nosem červené barvy. Maska měla velký otvor pro ústa, který byl doplněn nápadnými zuby. Na hlavě mu seděl černý klobouk opatřený ptačími křídly a peřím nebo kožešinovými ocásky. Nosil sebou pytel s množstvím haraburdí, které nabízel po staveních nebo nabízí své služby za úplat. Nosí jezkovici (hůl zakončenou bambulí potaženou ježčí kůží), kterou se snaží dostat dívkám pod sukně. Původně šlo o falický symbol plodnosti.

KOMINÍK nosil do stavení štěstí, tančil s děvčaty, vymetal pece, trouby a komíny. Každého pro štěstí umazal sazemi.

CIKÁNKA čte z dlaně osud a za odměnu vyžaduje peníze. Tančí s hospodářem a všemi mládenci.

MASOPUST má pestré barevné kostým, tančí a raduje se, na konci oslav může být také popraven.

SLAMĚNÝ - měl přinést do domu velkou úrodu. Nechával proto ve stavení nebo hospodyně klas obilí. Tančil s děvčaty a hospodyně, které občas vyválel ve sněhu.

Masopust vnášel radost do šedivých únorových dnů a stmeloval lidská srdce. Nechceme dělat přesně to co lidé v historii. Je ale dobré udržet z minulosti to dobré. Myslíme proto, že bychom tradiční radovánky mohli alespoň z části obnovit a mohou mít klidně i jinou podobu. Radosti není nikdy dost.

Přidávám ještě pro inspiraci několik snímků z předválečného novoveského masopustu. Tak na viděnou ☺